

Kollektiva värderingar och demokrati

En teoriprovande fallstudie

Sverker Kock
Alexis Kyander

Abstract

I denna uppsats prövar vi Welzel och Ingleharts reviderade moderniseringsteori, utifrån debatten som har uppstått kring den. Forskarna anser sig kunna bevisa ett kausalt samband mellan kollektiva demokratisträvanden och demokrati. De har även skapat ett nytt demokratimått som tar hänsyn till korruptionsgraden i ett land. Hadenius och Teorell motsätter sig sina kollegors teori. De tycker inte det nya demokratimåttet är bra och de kan inte finna något samband mellan frihetssträvan och demokrati. För att kunna undersöka teorin och kritiken prövar vi materialet på vårt fall, Mexiko. Vi kommer fram till att Inglehart och Welzel inte kan uppståda några starka bevis för sin teori, inte utifrån fallet Mexiko i alla fall. Hadenius och Teorells kritik är mer bärkraftig och får ofta rätt utifrån vårt fall. I uppsatsen behandlar vi främst statistiskt material.

Nyckelord: emancipaive values, effektiv demokrati, human development sequence, Inglehart, Welzel, Teorell, Hadenius, korruption

Antal ord: 9152

Innehållsförteckning

1	Inledning och motivering	1
1.1	Motivering	1
1.1.1	Varför fallstudie?	2
1.1.2	Varför Mexiko?.....	2
1.2	Frågeställning.....	3
2	Teori och metod.....	4
2.1	Teori	4
2.1.1	Effektiv demokrati.....	5
2.1.2	Emancipative values.....	6
2.2	Metod.....	7
2.2.1	Tillvägagångssätt.....	8
2.2.2	Definition av mått	8
3	Bakgrund.....	10
4	Analys	12
4.1	Effektiv demokrati.....	12
4.2	Leder emancipative values till demokrati?	16
5	Slutsatser och slutdiskussion	21
5.1	Slutsats.....	21
5.2	Diskussion.....	22
6	Referenser.....	24

1 Inledning och motivering

Varför vissa länder är demokratiska medan andra förblir auktoritära är en fråga som länge har diskuterats inom statsvetenskapen. Redan på Aristoteles tid diskuterades när och varför länder demokratiseras. En nutida etablerad tolkning är att demokrati är länkad till socioekonomisk utveckling. Teorin, som kallas moderniseringsteorin, säger att det är ekonomiska faktorer som är den drivande kraften i en demokratiseringsprocess. Moderniseringen, som utvecklingen brukar kallas, skapar förutsättningar för demokrati (Welzel - Inglehart, 2009:127ff).

Moderniseringsteorin har länge debatterats och efter hand justerats. På senare år har en reviderad version av moderniseringsteorin utvecklats av forskarna Christian Welzel och Ronald Inglehart. Forskarnas kritik mot moderniseringsteorin går ut på att teorin har underskattat betydelsen av kulturella förändringar. Modernisering har betydelse för demokratiseringen eftersom den leder till förändrade värderingar hos folket. Frihetssträvande, sekularisering och en ökad tolerans för mångfald för utvecklingen framåt. Teorin har de valt att kalla *human development sequence*, eller teorin om mänsklig utveckling (Welzel - Inglehart, 2005:1ff). Welzel och Inglehart driver tillsammans databasen *World Values Surveys* och deras slutsatser bygger till stor del på egna data.

Lundaforskarna Axel Hadenius och Jan Teorell har kritiserat teorin (2005, 2006) och menar att Welzel och Ingleharts slutsatser saknar grund. Resultaten beror på felaktiga mått och starkt modellberoende argument. Debatten har förts i en serie artiklar i välrenommerade tidsskrifter om demokratiseringsteori de senaste åren. I diskussionen har data från ett stort antal länder används för att försöka bevisa var sidas slutsatser.

I detta arbete testar vi teorin om mänsklig utveckling och Hadenius och Teorells kritik i en fallstudie. Vi visar att teorin har grundliga brister och inte går att använda för att förklara varför Mexiko demokratiserades. Kritik riktas dessutom mot Welzel och Ingleharts självutvecklade mått, som leder till orimliga utfall.

1.1 Motivering

Vi anser att vår studie är mycket relevant. Alla fyra forskare är tongivande i demokratiforskningen. Det torde därför vara av stort inomvetenskapligt värde att bena ut debatten och se vilkas argument som har bäst förklaringsvärde på fallet Mexiko. Den utomvetenskapliga relevansen torde också vara stor, eftersom diskussionen handlar om en stor demokratiseringsteori. Få forskningsfält inom samhällsvetenskapen har så stor relevans som demokratiforskningen, menar vi.

1.1.1 Varför fallstudie?

I debatten, mellan Welzel och Inglehart och kritikerna Hadenius och Teorell används stora statistiska undersökningar som undersöker all tillgänglig data. Syftet har varit att övergripande studera statistiken och se ifall det finns några generella samband. Det enskilda fallet ges ingen uppmärksamhet. Stora formler ställs upp och stora analyser utförs. För att kunna bedöma dessa formlers relevans menar vi att man måste se hur väl resultaten stämmer överens med situationen i det enskilda landet; man måste studera nivån under de abstrakta statistikkonstruktionerna. Vi har därför valt att titta närmre på ett fall och mer konkret testa bärkraften för de olika argumenten som lyfts fram i debatten. Om Welzel och Ingleharts teori fungerar och har en praktisk betydelse bör den kunna förklara ett konkret fall. En annan fördel med en fallstudie är att vi har möjlighet att genomföra fler mätningar och får tillgång till mer detaljerad statistik. Vi kan detaljstudera olika tidsserier och därmed noggrant följa utvecklingen över tiden.

1.1.2 Varför Mexiko?

Det finns flera anledningar till att vi har valt att använda Mexiko som fall i vår studie. De tre huvudsakliga argumenten för att undersöka just Mexiko är att det finns tillgänglig data, korruptionen är stor och Mexiko demokratiserades på ett ur vårt perspektiv fördelaktigt sätt.

Tillgången på data är en uppenbar begränsning för att pröva Welzel och Ingleharts teori om mänsklig utveckling. Statistik finns bara tillgänglig från slutet av åttiotalet. Antal fall begränsas därför till relativt nya demokratier. Teorin förutsätter också en fördröjningseffekt, höga värden av frihetsstämman påverkar demokratiseringsgraden först efter några år. Hur väl en demokrati fungerar i praktiken och om den konsolideras går att se först när ett land har varit demokratiskt i ett par år. Följaktligen är åren kring millenniumskiftet mest lämpliga för undersökningen. Det ger oss möjlighet att ta hänsyn till fördröjningseffekter och dessutom se hur demokratin fungerar i praktiken.

En av skiljelinjerna i debatten gäller vilket demokratimått som bäst återspeglar demokratinivån i ett land. Vi har därför valt ett fall för vilket valet av demokratimått ger stor skillnad i utfallet. Den stora skillnaden mellan måtten är att ett av dem inkluderar korruptionsnivå i sina mätningar, medan det andra inte gör det. Mexiko har länge brottats med stora korruptionsproblem, därför är det ett passande fall att testa de olika måtten på.

Sättet som Mexiko demokratiserades är också gynnsamt för vår undersökning. Mexiko demokratiserades inifrån, utan internationell inblandning. Demokratiseringen föregicks inte av någon försvårande faktor såsom krig eller annan internationell påtryckning. Det finns dessutom mycket skrivet om Mexikos demokratisering, eftersom det är ett stort land och ett par år har förflutit sen demokratiseringen.

1.2 Frågeställning

I vårt arbete undersöker vi Welzel och Ingleharts demokratiseringsteori. Som redan nämnts tar vi debatten med Hadenius och Teorell som utgångspunkt. Vårt syfte är att bena upp debatten, och i ljuset av Hadenius och Teorells kritik försöka avgöra om Welzel och Ingleharts teori har någon relevans i fallet Mexiko. Vi hoppas också kunna dra några generella slutsatser om teorins hållbarhet utifrån fallet.

Frågeställningen utgår därför från debatten. Den egentliga huvudfrågeställningen skulle kunna vara “vem har rätt i fallet Mexiko?”. Vi anser oss dock behöva en mer explicit utgångspunkt. Därför har vi skapat två frågor utifrån debattens konfliktlinjer, nämligen:

- Har emancipative values någon påverkan på Mexikos demokratisering?
- Är effektiv demokrati ett relevant mått för att mäta Mexikos demokratisering?

Vi hoppas att vi i detta arbete kan bidra till förståelsen för när och varför länder demokratiseras. På en låg abstraktionsnivå vill vi belysa detaljerad information som tidigare har förbisetts. En demokratiseringsteori måste kunna förklara konkreta fall för att ha någon praktisk betydelse. Teorin om mänsklig utveckling är fortfarande i sin linda och vi vill gärna betrakta detta arbete som något av ett eldprov för teorin.

2 Teori och metod

2.1 Teori

Grunden i vår uppsats är en akademisk debatt; vår teoridel sammanfattar därför denna debatt, och presenterar de drivande tankarna. Vi inleder med en lättöverblickbar sammanfattning för att sedan fördjupa oss i de olika konfliklinjerna.

Meningskilojaktigheterna mellan de två forskarparen – Welzel och Inglehart kontra Teorell och Hadenius - tar sig uttryck i en debatt som under de senaste åren har resulterat i ett antal artiklar i välkända demokratitidsskrifter. Debattens ursprung är en artikel från 2003 där Welzel och Inglehart presenterar sin teori om mänsklig utveckling. I artikeln presenterar forskarna en variant av moderniseringsteorin som skiljer sig från mängden. De går utanför den vanliga socioekonomiska ramen och menar att det *til syvende og sidst* är nivån av frihetssträvan hos befolkningen som avgör om ett land blir demokratiskt eller ej - inte socioekonomisk utveckling. Socioekonomisk utveckling spelar en viktig roll i och med att den skapar frihets- och demokratisträvan, men den skapar inte demokrati. Måttet de skapar för att mäta denna frihetslängtan kallar de *emancipative values*. Teorin bygger på kvantitativa analyser. För att kunna genomföra dessa analyser har Inglehart och Welzel skapat mått för att mäta kollektiva värderingar och mänsklig frihetssträvan. Inglehart och Welzel delar in demokratiseringsprocessen i tre steg: socioekonomisk utveckling leder till *emancipative values*, som i sin tur framtvingar en demokratiseringsprocess (Welzel - Inglehart - Klingemann, 2003:345f)

Polemiken mellan forskarparen löper huvudsakligen kring två huvudfrågor. För det första anser sig Welzel och Inglehart ha hittat ett kausalt samband mellan *emancipative values* och demokrati. Hadenius och Teorell motsätter sig tesen, och menar att deras motparters resultat är beroende av ett felaktigt demokratimått. Detta demokratimått är den andra huvudsakliga konfliktlinjen. Welzel och Inglehart anser att ett fullständigt demokratimått måste ta hänsyn till hur väl eliterna respekterar samhällets spelregler – hur korrupta de är. Det gör inte de etablerade demokratimåtten, därför skapar Welzel och Inglehart ett eget mått, som kombinerar demokrati- och korruptionsgrad. Hadenius och Teorell menar att demokrati och korruption är två olika saker, som inte bör sammanblandas i ett gemensamt mått (Welzel – Inglehart – Klingemann, 2003:354, 357) (Hadenius - Teorell, 2005: 88ff).

2.1.1 Effektiv demokrati

I följande stycke presenterar vi måttet effektiv demokrati, och diskussionen kring det. Debatten kretsar främst kring om man kan blanda demokratigrad och Korruptionsnivå i ett mått.

Etablerade demokratimått som *Freedom house* och *Polity IV* är inga fullständiga demokratimått enligt Welzel och Inglehart: måtten mäter bara formell demokrati. För att mäta den verkliga, eller effektiva demokratin måste man inkludera ett korruptionsmått, enligt författarna. Korruption ska i det här fallet tolkas som elitors laglydighet och integritet. I ett land med en korrupt elit som inte respekterar några lagar trycks folkets vilja ner, hur mycket demokratiska institutioner det än finns, menar Welzel och Inglehart. Därför måste de vedertagna demokratimåtten kompletteras med ett korruptionsmått. Welzel och Inglehart har skapat ett, enligt deras tycke, fullständigare demokratimått som de döpt till: effektiv demokrati. Effektiv demokrati består av demokratimåttet *Freedom House* och korruptionsmåttet *Transparency International*. Måttet är sammansatt på följande sätt: *Freedom House* (skala 1-100) multiplicerat med *Transparency International* (skala 0-1). Korruptionsmåttet som rör sig längs den mindre skalan 0-1 är enligt forskarna tänkt att korrigerar det formella demokratimåttet upp eller ner (Welzel – Inglehart – Klingemann, 2003:157).

Debatten kring måttet handlar om ifall korruptionsmått ska inkluderas i ett demokratiindex. Effektiv demokratis stora problem, enligt Hadenius och Teorell, är att måttet tillåter låga korruptionsvärden att kompensera för avsaknaden av grundläggande demokratiska rättigheter. En odemokratisk stat kan få relativt bra poäng i indexet, vilket de ser som problematiskt. Dessa orimliga resultat speglar, enligt Hadenius och Teorell att *Transparency International* används i måttet. *Transparency International* mäter nämligen korruption i de ekonomiska och administrativa sfärerna, som inte har något att göra med människors tillgång till makt och demokrati. Den korruption Inglehart och Welzel egentligen vill fånga handlar om grundläggande demokratiska rättigheter - som valfusk eller upprätthållandet av lag och ordning. Den sortens korruption, som hindrar människor att uttrycka sig demokratiskt, mäts redan i *Freedom House*, menar Hadenius och Teorell. Den korruption *Transparency International* mäter handlar om kvalitativa demokratikriterier. De har inget att göra med om ett land är demokratiskt eller inte (Hadenius - Teorell, 2005: 90) (Hadenius - Teorell, 2006: 97) . Demokrati hänför sig till input-sidan och speglar tillgången till politiskt inflytande. Korruption brukar räknas till output-sidan och visar hur makten utövas i praktiken. Hadenius och Teorell använder sig av två exempel för att illustrera skillnaden mellan begreppen. Förtryck av oppositionella från en regims sida medför en inskränkning på demokratin eftersom det innebär att alla inte har samma möjlighet att nå den politiska makten. Att däremot slippa undan en böteslapp genom att betala en muta är att betrakta som korruption, men det begränsar inte demokratin i ett land. I viss mån överlappar dock begreppen varandra medger Hadenius och Teorell. För att val ska kunna räknas som rättvisa och fria måste de också vara fria från korruption. Eftersom detta redan mäts i

Freedom House kan inte Hadenius och Teorell finna något skäl till att använda effektiv demokrati, som mått.

En komplikation när man slår ihop korruption och demokrati till ett gemensamt index är att variablerna inte alltid utvecklas i samma riktning och därmed tar ut varandra, menar Hadenius och Teorell. Korruptionsnivån tenderar att vara låg i helt auktoritära stater men ökar när landet rör sig i demokratisk riktning. Det är först när demokratin har nått en hög nivå som korruptionen kan tyglas. Den här utvecklingen går obemärkt förbi om man använder Welzel och Ingleharts demokratimått (Hadenius – Teorell, 2006:97). Med detta i åtanke blir det svårt att förstå varför man ska slå ihop måtten, menar Hadenius och Teorell. Hopslagningen gör att viktig information går förlorad samtidigt som ett dåligt korruptionsvärde kan kompenseras av en låg korruptionsgrad, därmed får måttet effektiv demokrati ofta orimliga utfall. De jämför effektiv demokrati med andra demokratimått och kommer fram till att effektiv demokrati avviker kraftigt från övriga mått. Det bör dock nämnas att Hadenius och Teorell skapar en egen variant av effektiv demokrati, med ett annat korruptionsmått. (Hadenius - Teorell, 2006:96ff). En djupare genomgång av måtten finns i uppsatsens metoddel.

Sammanfattningsvis kritiserar Welzel och Inglehart för att blanda ihop grunläggande och kvalitativa demokratikriterier i sitt nyskapade demokratimått. Den korruption *Transparency International* mäter har inte att göra med om ett land är demokratiskt eller inte, menar Hadenius och Teorell. Ytterligare anser de att demokrati och korruption ofta går åt olika håll när ett land demokratiseras; måttet hänger således inte ihop. Det finns en risk att demokratiförbättringar döljs av korruptionen.

2.1.2 Emancipative values

I detta stycke går vi igenom Welzel och Ingleharts mått *emancipative values*. Måttet avses mäta kollektiv frihetssträvan och anses spela en avgörande roll i länders demokratisering. Inglehart och Welzel förespråkar egentligen en variant av moderniseringsteorin. Deras modell skiljer sig dock från mängden eftersom de blandar in *emancipative values*. Enligt dem skapar socioekonomisk utveckling höga nivåer av *emancipative values*; dessa frihetsvärderingar skapar i sin tur förutsättningar för demokrati.

Det finns ett kausalt samband mellan *emancipative values* och demokrati, menar de. (Welzel – Inglehart – Klingemann, 2003, s. 345, 366). Kausaliteten anser de sig kunna bevisa med resultat som visar på att *emancipative values* påverkar demokratinivå, men demokratinivå påverkar inte *emancipative values*. Det bevisar, enligt dem att sambandet inte är det omvända. Historien visar också att *emancipative values* måste komma före demokratiseringen. Hur kan man annars förklara alla folkliga resningar på åttiotalet? Måttet *emancipative values* söker mäta människors frihetssträvan och önskan att självförverkligas. Indexet sammanför ett antal undermått från databasen *World Value Survey* (Inglehart skapade databasen, och Welzel sitter i dess styrelse). Forskarna föreställer sig att den som är mån om sin egen frihet även respekterar andras; mått på frihetssträvan

kombineras med mått som mäter respekten för mångfald och oliktankande. Religiositet förutsätts påverka *emancipative values* negativt. Följande undermått ingår i *emancipative values*: tolerans för mångfald, benägenhet till medborgerliga protester, frihetssträvanden, tillit till medmänniskor, hög tillfredsställelse med livet och svag religiositet. Enligt Welzel och Inglehart tar det ett antal år för *emancipative values* att börja påverka demokratiseringen. Därför bör man räkna med en tidsfördröjning när man kontrollerar för samband (Welzel - Inglehart – Klingemann, 2003:354f, 345).

Hadenius och Teorell menar att sambandet mellan *emancipative values* och demokratisering inte existerar. Welzel och Inglehart hittar ett samband endast för att de använder det felaktiga demokratimåttet effektiv demokrati. Enligt Hadenius och Teorells undersökningar försvinner sambandet om man kontrollerar det mot mer konventionella demokratimått, som deras egen favorit som är medelvärde av demokratimåtten *Freedom House* och *Polity IV*. Starkast samband tycker de sig finna mellan *emancipative values* och korruption. Som vi vet sedan tidigare tycker inte Hadenius och Teorell att korruption och demokrati hör ihop. Resultaten är liknande även om man tar hänsyn till tidsfördröjande effekter, enligt dem. (Hadenius - Teorell 2006:101f). Welzel och Inglehart håller inte med. För att svara på kritiken kontrollerar de sambandet mellan *emancipative values* och *Freedom House* - trots att de inte tycker *Freedom House* är ett komplett demokratimått. De kommer fram till att det finns ett starkt samband; mycket starkare än det alternativa oberoende mått som BNP/capita kan uppvisa (Welzel - Inglehart, 2006: 81ff). De inser också att det starkaste sambandet finns mellan *emancipative values* och korruption, men för dem är det inget problem; korruption är ju en betydande del av effektiv demokrati (Welzel – Inglehart – Klingemann, 2003, s.367).

Hadenius och Teorell har även synpunkter på hur måttet är sammansatt. De vänder sig mot Welzels och Ingleharts påstående att *emancipative values* mäter någon samlad frihetsönskan hos befolkningen. De menar att komponenterna inte är sammanhängande på individnivå. Människor väljer att protestera mot en auktoritär regim av olika anledningar. En individ som har ett högt värde i ett av måttets komponenter är inte mer benägen att ha ett högre värde i de andra komponenterna. *Emancipative values* blir därmed ett irrelevant och osammanhängande mått (Hadenius – Teorell 2006:104ff).

Sammanfattningsvis anser sig Welzel och Inglehart ha funnit ett kausalt samband mellan *emancipative Values* och demokrati. Hadenius och Teorell motsätter sig deras teori, och menar att sambandet inte går att finna. Det enda sambandet *emancipative values* har till något, enligt dem, är till korruption. Enda anledningen till att Welzel och Inglehart hittar ett samband är att deras demokratimått är felaktigt. Dessutom anser de att måttet är felaktigt sammansatt och inte är sammanhängande på individnivå. Welzel och Inglehart biter ifrån och menar att *emancipative values* har ett starkare samband till demokrati än BNP/capita har, även om man inte använder deras demokratimått.

2.2 Metod

2.2.1 Tillvägagångssätt

I vårt arbete tar vi sikte på att undersöka Welzel och Ingleharts teori med bakgrund av Hadenius och Teorells kritik, och fallet Mexiko. Uppsatsen har en teoriprovande ansats och bygger i huvudsak på offentlig statistik. Materialet kommer från den Göteborgsbaserade databasen *Quality of Government* (QoG). QoG:s databas innehåller en stor samling data från olika databaser i världen, bland annat Freedom House, Världsbanken och World Value Survey.

Vi testar systematiskt alla sambandspåståenden och olika mått som förekommer i debatten på Mexiko. Genom att detaljstudera långa tidsserier kan vi avgöra om statistiken beter sig som forskarna påstår. Gör den inte det kan vi konstatera att något i påståendet eller måttet inte stämmer - åtminstone inte på Mexiko. Eftersom vi ägnar oss åt en fallstudie har vi fördelen att vi kan vända och vrida på statistiken för att komma fram till varför den beter sig som de gör, och vad som eventuellt är fel i forskarnas analyser och mått. Huvuddelen av uppsatsen ägnas åt att avgöra om det går att finna stöd i statistiken för debattens två stora frågor: finns det ett samband mellan *emancipative values* och demokrati i fallet Mexiko och ger effektiv demokrati en realistisk bild av landets demokrati? I några fall studeras statistik från andra länder för att sätta Mexikos siffror i ett sammanhang, eller för att ytterligare belysa brister och förtjänster i måtten och analyserna.

2.2.2 Definition av mått

I följande stycke förklarar vi varför vi valde de olika måtten vi använder i undersökningen och hur vi går till väga när vi sätter ihop dem. Vissa mått finns färdiga sen tidigare, andra sammanställer vi själva.

Emancipative values, eller *self expressed values* finns som ett färdigt mått i QoG. Det är exakt samma mått som Welzel och Inglehart använder i sina analyser. Beståndsdelarna finns presenterade i teoridelen. Måttets kod i QoG är: *wvs_selfexp2*. Den ursprungliga statistiken kommer från databasen *World value survey*, som Inglehart har grundat.

Effektiv demokrati mäts på två olika sätt. Grundprincipen är att man kombinerar ett demokratimått med ett korruptionsmått. Det varierar mellan forskarparen vilka korruptionsmått de använder. Welzel och Inglehart använder Transparency Internationals *Corruption Perception Index* (*ti_cpi*) eller *World Development Index*:s korruptionsmått. Hadenius och Teorell använder istället data från International Country Risk Guide när de återskapar måttet. Detta i syfte att kunna utföra längre mätserier. Vi återskapar därför två versioner av måttet, ett från vardera författarpar. Det ena måttet består av data från Transparency International och det andra bygger på statistik från International Country Risk Guide (*icrg_qog*). På så sätt kan vi ta hänsyn till eventuella skillnader och

undviker att våra slutsatser färgas av vems mått vi väljer att använda. Vi har skapat de två måtten själva, genom att härma forskarnas mått. För att få fram det samlade *freedom house*-indexet, som båda forskarparen använder sig av, slog vi ihop de två måtten för politiska rättigheter (fh_pr) och medborgerliga rättigheter (fh_cl), och konverterade skalan till 1-100. Sen vänder vi skalan upp och ner, så höga värden signalerar bra demokratinivå och låga värden signalerar dålig. Vi konverterar båda korruptionsmåttens skala, från 0-10 till 0-1. Slutligen multiplicerar vi det sammanlagda *freedom house*-mättet med något av korruptionsmåtten.

Hadenius och Teorell föredrar att använda ett annat demokratimått, när de ska mäta demokratiseringsnivå. Det består av ett medelvärde av Freedom House och Polity IV. Demokratin mäts på en skala mellan noll och tio, ett högt värde betyder att demokratinivån är hög. I QoG:s databas finns måttet färdigställt och kallas fh_polity2. I vår analys omvandlar vi skalan till hundrageradig för att enklare kunna jämföra med andra data.

Modernisering föredrar Welzel och Inglehart att mäta med Tatu Vanhanens mått *Index of Power Resources*. Även detta mått finns i QoG:s databas där det kallas van_powres. Mätningar görs i slutet av varje decennium och värdena i tidsserien hålls i tidsserien konstanta mellan mätningstillfällena. Det finns därmed inte data för varje år, vilket vi ser som en nackdel i vår analys. Vi har därför valt att inkludera ett antal andra, smalare moderniseringsmått för att kunna studera tidsserierna mer detaljerat.

Hadenius och Teorell har utvecklat ett eget index för att mäta socioekonomisk utveckling. De har valt att använda ett brett mått. Indexet består av åtta indikatorer: industrialisering, utbildningsnivå, urbanisering, förväntad livslängd vid födelse, spädbarnsdödlighet, tidningscirkulation och antalet radio- och teveapparater per capita (Hadenius - Teorell 2004:36f) . Vi använder oss inte av deras index i denna uppsats, men vi använder tre av variablerna som komplement till Vanhanens något trubbiga *Index of Power Resources*. All data som vi använder kommer från databasen World Development Index och återfinns i QoG:s databas. Variablerna som vi använder är urbanisering, industrialisering och PPP-anpassad BNP per capita uttryckt i amerikanska dollar. Urbanisering heter wdi_urban i QoG och variabeln för BNP per capita kallas wdi_gdpc. För att mäta industrialisering slår vi ihop måtten wdi_ise (industrins storlek av ekonomin) och wdi_sse (som mäter tjänstesektorns storlek).

Vi använder oss mycket av *Freedom House* i uppsatsen, främst för att det är ett allmänt accepterat mått som är tämligen neutralt i vår konflikt. Det är samma hopslagna *Freedom House*-index som vi använde när vi konstruerade effektiv demokrati-mättet. Alltså: vi slår ihop måtten för politiska friheter, fh_pr, och medborgerliga rättigheter, fh_cl. Sen vänder vi skalan upp och ner (så att ett högt värde innebär en hög demokratinivå) och konverterar skalan till 1-100.

3 Bakgrund

Nedan följer en exposé över den mexikanska 1900-talshistorien och Mexikos väg mot demokrati. Inledningsvis beskriver vi kortfattat hur Mexiko demokratiserades. Därefter ger vi en bild av hur väl demokratin fungerar i praktiken. Avslutningsvis redogör vi för den mexikanska korruptionen.

Den andra juli år 2000 var dagen då demokratin definitivt vann fotfäste i Mexiko; det var då det dominerande partiet *Partido Revolucionario Institucional*, PRI, förlorade makten och en 71-årig epok av oavbrutet maktinnehav gick i graven. Demokratiseringen är dock inte att betrakta som något som skedde över natt, presidentvalet den andra juli markerar snarare slutet på en längre period av gradvis utveckling mot demokrati (Schedler, 2000:5).

PRI kom till makten 1929 i efterdyningarna av den mexikanska revolutionen. I kontrast till den kaotiska tid med revolution och inbördeskrig som föregick PRI:s maktövertagande kännetecknas Mexikos 1900-talshistoria av en fred och stabilitet som saknar motstycke i Latinamerika. Regimen var dock knappast demokratisk. Regimtypen före demokratiseringen kan kallas en *electoral authoritarianism* (Schedler, 2000:5), alltså en auktoritär regim med vissa till synes demokratiska inslag. Val hölls regelbundet var sjätte år för att legitimera regimen. En förklaring till att regimen kunde överleva så pass länge är att den hade ett visst folkligt stöd, samtidigt som det auktoritära styret och de odemokratiska valen inte tillät något alternativ (Schedler, 2000:6).

Under 1990-talet intensifierades kampen för demokrati i Mexiko och oppositionen vann flera segrar. speciellt betydelsefull var valmyndigheten *Instituto Federal Electoral*, IFE, som grundades 1990 och blev självständig 1996. IFE har haft en central betydelse för de mexikanska valens kvalitet och trovärdighet. Myndigheten handskades med orättvisor såsom PRI:s möjligheter att köpa röster och använda statsmedel för att bedriva presidentkampanjer. Även partiernas tillgång till massmedia utjämnades under 1990-talet (Craske, 2003:31f).

Ett särskilt viktigt år i demokratiseringsprocessen var 1996 då valsyste­met grundligt reformerades. Förutom att valmyndigheten IFE blev självständig förändrades sättet som senatorerna valdes på. Vidare bestämdes att Mexiko Citys borgmästare skulle väljas i direkta val. Dessutom fördelades kampanjmedlen jämnare och oppositionspartierna fick större tillgång till massmedia än tidigare. Tillsammans bidrog förändringarna till att PRI förlorade majoriteten i senaten för första gången i valet 1997 (Duke - Morgenstern - Nielson, 2006:81).

Demokratiseringsprocessen i Mexiko kan ses som ett klassiskt fall av demokratisering genom förhandlingar mellan *hardliners*, *softliners* respektive *moderates* och *maximalists* (eller *radicals*). Högerpartiet *Partido Acción Nacional*, PAN, kan ses som *moderates* och vänsterpartiet *Partido de la Revolución Democrática*, PRD, som *maximalists/radicals*. PAN förhandlade med PRI om gradvisa förändringar medan PRD inte accepterade kompromisslösningar med regimen. Det mexikanska valsystemet reformerades gradvis i fem omgångar mellan 1987 och 1996 (Schedler, 2000:6f).

Valet år 2000 genomfördes närmast felfritt och hyllades av internationella observatörer. Den tidigare amerikanske presidenten Jimmy Carter tyckte att valet inte lämnade något övrigt att önska, och fick medhåll av Colombias förre president Gonzalo Sánchez de Lozada som menade att valet var det bästa han bevittnat. Succén berodde till stor del på valmyndigheten IFE:s agerande inför valet och under valdagen. Vallokalerna var väl inrättade och valsedlarna var svårare att förfalska än amerikanska dollar. Inför valet bedrevs omfattande upplysningskampanjer och 16 000 utbildade valarbetare hjälpte till under valdagen. Som ytterligare garant för att valet gick rätt till var 800 internationella valobservatörer på plats. Valresultatet accepterades av det mexikanska folket och inga misstankar om valfusk förekom (Schedler, 2000:8, 14ff).

De mexikanska valen är fria från korruption, men inom rättsväsendet är korruptionen utbredd. Den mexikanska staten har svårt att upprätthålla en fungerande rättsstat. Respekten för lagen är dessutom låg bland mexikanerna, hela 49 % anser att man inte behöver följa lagar som man uppfattar som orättvisa. En stor del av korruptionen är relaterad till droghandeln och varje år betalas miljontals dollar i mutor (Dresser, 2003:340f).

Den sammanfattande bilden av Mexiko är att det är ett land som har gått en fredlig och stillsam väg mot demokrati. Det politiska spelbrädet har jämnats ut och PRI:s fasta grepp om massmedia har gett vika. Valen är på det stora hela fria från korruption och uppfattas av allmänheten som fria och rättvisa. Korruptionen tar sig främst uttryck i mutor relaterade till den omfattande droghandeln.

4 Analys

4.1 Effektiv demokrati

I denna del undersöker vi måttet effektiv demokrati, och kritiken mot det. Först analyserar vi hur effektiv demokrati skiljer sig från mer konventionella demokratimått och hur bedömningen av Mexikos demokrati skiftar beroende på vilket mått som används. Vi analyserar därefter vilket mått som ger mest rättvis bild av demokratin i Mexiko. Som en del i analysen använder vi statistik från andra länder för att sätta Mexikos resultat i en kontext. Vi kommer hantera två mått på effektiv demokrati. Skriver vi bara effektiv demokrati är det dock Inglehart och Welzels mått vi åsyftar.

Resultaten av vår analys visar att effektiv demokrati verkligen skiljer sig från övriga demokratimått i bedömningen av Mexikos demokrati. År 2009 ger både *Freedom House* och Hadenius och Teorells demokratimått landet relativt höga poäng: 78,54 respektive 82,5 på en hundra gradig skala. Effektiv demokrati ger däremot låga 25,92 på samma hundra gradiga skala, en stor skillnad med andra ord. Alla de konventionella demokratimåtten värderar Mexiko som relativt demokratiskt. Det gör dock inte effektiv demokrati som placerar Mexiko långt ner i skalan. Vi kan konstatera att Hadenius och Teorells kritik (2006:98) stämmer på fallet Mexiko: effektiv demokrati går på tvärs med de etablerade demokratimåtten.

Skillnaden är dock inte lika stor för alla länder. För att få lite perspektiv på effektiv demokrati studerar vi hur de olika måtten poängsätter några andra länder. Vi kan konstatera att länder med korruptionsproblem som exempelvis Mexiko generellt placerades mycket lågt på effektiv demokratiskalan, jämfört med de andra demokratimåtten. Italiens demokratipoäng mer än halveras i en jämförelse. Av *Freedom House* får landet 2009 höga 92,8; effektiv demokrati ger bara 39,91-endast en dryg tredjedel av *Freedom House*:s bedömning. Samma mönster går igen i många andra länder som anses demokratiska av övriga demokratimått. Även Polens demokratipoäng halveras av effektiv demokratisk bedömning. Flyttar vi fokus till demokratiska länder utan korruptionsproblem träder ett annat mönster fram. Tar vi Sverige som exempel kan vi se att det inte skiljer så mycket mellan effektiv demokrati och övriga demokratimått. *Freedom House* ger landet 100, jämfört med effektiv demokratisk 92,96. Av det resultatet kan vi dra slutsatsen att ett lands korruptionsnivå väldigt starkt påverkar var det hamnar på effektiv demokratisk skala. Vi använder bara *Freedom House* som kontrast till effektiv

demokrati, men samma mönster går igen även om man använder *Polity IV* eller Hadenius och Teorells demokratimått

Vi går vidare till en annan punkt i Hadenius och Teorells kritik. De påstår att måttet effektiv demokrati tillåter auktoritära länder att kompensera grundläggande demokratiska brister med låg korruption. Detta kan även få den omvända effekten att demokratiska länder med stora korruptionsproblem får samma poäng som auktoritära stater (Hadenius - Teorell, 2005:90). Ligger det något i kritiken? Vi kan direkt konstatera att en auktoritär stat inte kan få högre poäng av effektiv demokrati än av *Freedom House*. Måttet fungerar nämligen så att det drar bort poäng från landets *Freedom House*-nivå beroende på korruptionsnivån.

Qatar har samma demokrativärde som Mexiko enligt Welzel och Ingleharts demokratimått. Två länder som tilldelas samma demokrativärde måste betraktas som jämbördiga demokratier, annars är något fel på måttet. Qatar har år 2009 ett *Freedom House*-värde på 35,7. I *Freedom House*:s vanliga skala klassas alltså landet som ofritt. Samma år gav *Freedom House* Mexiko 78,54. Qatar verkar med andra ord vara betydligt mer auktoritärt än Mexiko. Bakom siffrorna gömmer det sig stora skillnader i demokratinivå. Qatar styrs av en maktfullkomlig emir och hans familj. Det finns få demokratiska tecken i landet. Tryck- och yttrandefrihet finns bara på pappret. Partibildning är strängt förbjudet och tidningarna hindras från att skriva fritt om regimen. Regimens kritiker kan bli hårt straffade. Den starka maktkoncentrationen märks också på domstolsväsendet, där domarna blir handplockade av emiren. De många gästarbetare som befinner sig i landet blir diskriminerade och har få rättigheter (Freedom House 2009). Kontrasten till ett Mexiko där röstsedlar är svårare att förfalska än dollar är stor. Det är inte bara demokratigraden som skiljer de båda länderna åt. Mexiko har en mycket högra korruptionsnivå än Qatar: *Transparency International* ger Mexiko 3,3 jämfört med Qatars 7,0. Vår undersökning visar att effektiv demokrati inte märker av skillnaden i demokratigrad mellan länderna, som enligt *Freedom House* är omfattande. De två länderna får en nästan identisk poäng av effektiv demokrati. Qatar får 24,9 och Mexiko får 25,2. En väldigt annorlunda bedömning jämfört med det föregående måttet. Mexikos höga korruptionsnivå gör att landet rasar ner till samma demokratipoäng som Qatar, trots att Mexiko i själva verket är betydligt mer demokratiskt.

Hadenius och Teorell ägnar inte mycket tid åt måttets uppbyggnad. Vi tänker dock fördjupa oss lite i det. Sammansättningen av måttet kan nämligen förklara varför vissa länder får så mycket lägre poäng i effektiv demokratiskalan, jämfört med andra mått. Konstruktionen av måtten är väldigt enkelt. *Freedom house* (skala 1- 100) multipliceras med *Transparency International* (skala 0-1) Ett högt demokratipoäng innebär hög grad av demokrati, och en hög korruptionspoäng innebär avsaknad av korruption. Denna konstruktion innebär att korruptionen får väldigt stor genomslagskraft när det gäller länder med högre korruption. Om ett land har 100 på *Freedom House* skala och 0,5 i korruptionsvärde försvinner halva det ursprungliga *Freedom House*-värdet när de olika måtten multipliceras med varandra. Landet har således halverat sin poäng jämfört med *Freedom House*. Welzel och Inglehart vill använda korruptionspoängen till att "vikta" *Freedom house* måttet med. De vill alltså justera *Freedom house* utifrån korruptionsmåttet

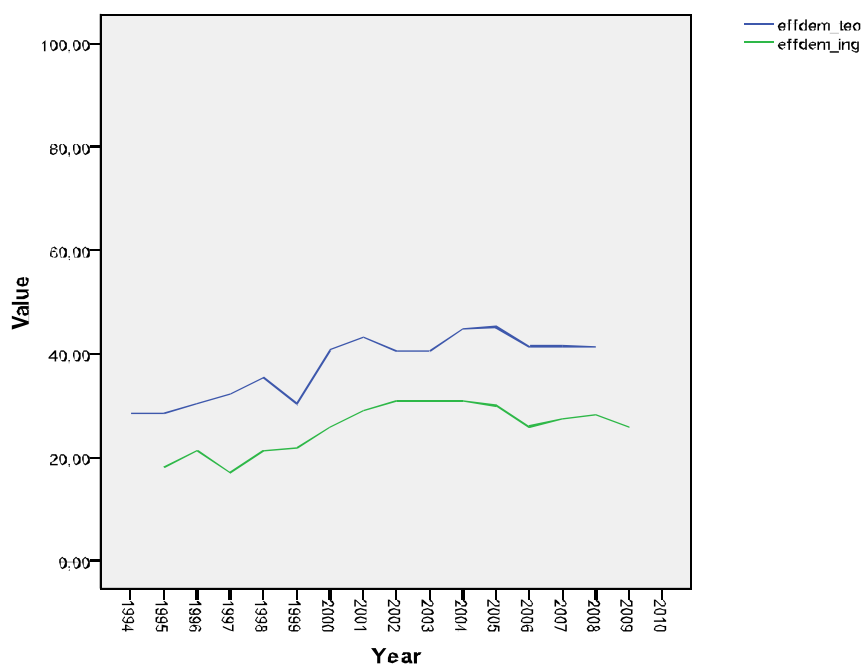
(Welzel - Inglehart - Klingemann, 2006: 357). Utifrån resultaten vi fått av måttet, och utifrån hur måttets uppbyggnad ser ut, tycker vi inte deras vision om hur måttet fungerar speglar verkligheten. I fall med höga korruptionsnivåer kan man inte säga att korruptionsfaktorn har en justerande funktion i värdet - tvärtom är det då korruptionsmättet som avgör måttet för effektiv demokrati.

Hadenius och Teorell hävdar i sin kritik mot Welzel och Ingleharts effektiva demokrati att auktoritära stater som demokratiseras ofta drabbas av en ökad korruption på vägen mot demokrati. Därför tenderar korruptionsnivån och demokratinivån att röra sig åt olika håll (Hadenius - Teorell, 2005: 90). I Mexikos fall kan vi inte se någon sådan tendens. Korruptionen förändras visserligen över tiden, men något ensidigt mönster framträder inte. Mexiko var dock inte heller en fullkomligt auktoritär stat innan demokratiseringsprocessen inleddes. Hadenius och Teorell kritiserar även användningen av måttet effektiv demokrati eftersom de menar att måttet riskerar att dölja viktig information. Om korruptionen och demokratigraden ökar samtidigt kan den ökande demokratiseringen gå obemärkt förbi i måttet (Hadenius - Teorell 2006:97). Mellan 1995 och 1997 gjorde demokratin framsteg i Mexiko. 1996 blev valmyndigheten IFE självständig och året därpå vann för första gången oppositionen en majoritet i senaten (Duke - Morgenstein - Nielson 2006: 80). Den här utvecklingen sammanfaller med en kraftigt ökad korruption enligt Transparency International. I Freedom House syns uppgången i demokratigrad tydligt. Den märks ännu tydligare i Hadenius och Teorells egna demokratimått. Men i Welzel och Ingleharts mått för effektiv demokrati blir förändringen en nedgång i demokratigrad. Detta är ett tydligt exempel på att hopslagningen av demokrati och korruption kan dölja demokratiförändringar. Ser man demokratiutvecklingen ur ett längre perspektiv märker vi att Mexikos demokrativärde 2009 inte är mycket högre än det var 1995, enligt Welzel och Ingleharts effektiva demokrati, då PRI fortfarande styrde landet med odemokratiska metoder. Mellan 1995 och 2008 rör sig värdet för effektiv demokrati från 18,16 till 25,92. Skillnaden återspeglar i Hadenius och Teorells demokratimått är 60,0 år 1995, mot 82,5 2009 då de senaste data finns inhämtad. Skillnaden beror på att korruptionen enligt Transparency Internationals mätningar ligger på samma nivå 1995 och 2009.

Vi nämner i teoridelen att Hadenius och Teorell använder ett annat korruptionsmått när de ska härma Welzel och Ingleharts mått effektiv demokrati för att få längre körserier. Vi kontrollerar därför om det finns några skillnader mellan de två versionerna av effektiv demokrati. Resultaten är, som kan ses i grafen, ganska lika. De båda måtten samvarierar i stor utsträckning. Den stora skillnaden är att Hadenius och Teorells version av effektiv demokrati generellt verkar ge högre poäng. Ser vi på Mexiko 2009 ger det ursprungliga måttet landet 25,92, medan Hadenius och Teorells variant ger den 41,27, en betydande skillnad med andra ord. Vad beror det på? Vi finner ett mönster i våra data: Hadenius och Teorells variant av effektiv demokrati tenderar att ge högre poäng till länder med högre korruptionsnivå. Ser vi på länder utan riktig korruption, som Sverige, ger de två måtten ganska lika poäng. De två korruptionsmåtten verkar alltså mäta korruptionen annorlunda. ICRG dömer genomgående länder med korruptionsproblem snällare än *Transparency International*. Det finns dock en

klar samvariation mellan de olika måtten. Enligt Hadenius och Teorells mått sjunker den effektiva demokratin kraftigt mellan 1984 och 1986 för att därefter åter stiga. Mellan 1988 och 1995 ligger värdet på en relativt jämn nivå, men från och med 1996 ökar den återigen starkt. Den positiva utvecklingen håller i sig, med undantag för en mindre nedgång mellan 1998 och 1999, fram till 2005 då den planar ut. Samma mönster går att se för Welzel och Ingleharts mått, även om utvecklingen till en början är något svagare och nedgången 1998 inte finns återspeglad.

Graf 1: två olika varianter av effektiv demokrati

Effdem_teo = Teorell och Hadenius sammansättning av effektiv demokrati

Effdem_ing = Welzel och Ingleharts sammansättning av effektiv demokrati

Skillnaden mellan de två versionerna av effektiv demokrati beror antagligen på att de olika korruptionsmåtten mäter olika saker. *Transparency International* mäter enbart korruption, och *definierar korruption* som missbruk av offentligt ämbete för privat vinning (QoG Kodbok 2011). Ett ganska smalt mått om man jämför med ICRG:s *Quality of government*-index som är ute efter att mäta något betydligt bredare, vilket namnet antyder. Måttet mäter ett brett spektrum av faktorer som antas påverka styrens regeringsduglighet. Totalt innefattar indexet tolv faktorer. Några exempel är: korruption, regeringsstabilitet, militär inblandning i politiken, upprätthållandet av lag och ordning och administrationens kvalitet (ICRG 2011). De två korruptionsmåtten är alltså rätt olika varandra.

Welzel och Inglehart pratar om korruption i termer av att mäta elitors laglydighet. Hur väl de respekterar samhällets lagar avspeglar vilken "effektiv" tillgång folket har till demokrati. Måttets huvudsyfte är att mäta den vanliga människans tillgång till demokrati (Welzel - Inglehart - Klingemann, 2003:50, 57). Eftersom författarparens olika konstruktioner av effektiv demokrati ger olika utslag för debatten utifrån olika resultat. Eftersom de olika varianterna av effektiv demokrati skiljer sig åt så mycket finns det anledning att ifrågasätta varför inte Hadenius och Teorell också använder *Transparency International*. De vill trots allt återskapa Welzel och Ingleharts mått så noga som möjligt.

De två versionerna av effektiv demokrati som vi har återskapat skiljer sig inte nämnvärt när det gäller händelseutveckling. Diskrepansen mellan måtten beror på att de baseras på olika korruptionsmått. Hadenius och Teorell använder ett korruptionsmått från ICRG som har fördelen att det finns data från 1984. Welzel och Inglehart å andra sidan hämtar sitt korruptionsmått från *Transparency International*, som börjar mäta först 1995. Följden som skillnaden i valet av korruptionsmått har är att Hadenius och Teorell får ett högre värde för effektiv demokrati. Utvecklingen följer dock varandra väl.

Sammanfattningsvis kan sägas att skillnaderna i utslag mellan effektiv demokrati och övriga demokratimått beror på att demokratiska länder med korruptionsproblem bedöms oproportionerligt hårt av det förra måttet. Det kan i vissa fall få som resultat att demokratiska länder får samma demokratistatus som auktoritära. Qatar och Mexiko är talande exempel. Måttets design bidrar även till att dölja stora demokratiuppgångar i Mexiko på grund av att de överskuggades av den ökande korruptionen. Vår analys visar också att det skiljer mycket mellan de två olika varianterna av effektiv demokrati. Vilket ger anledning att tro att författarparen fört debatten mot varandra med delvis olika statistiska resultat.

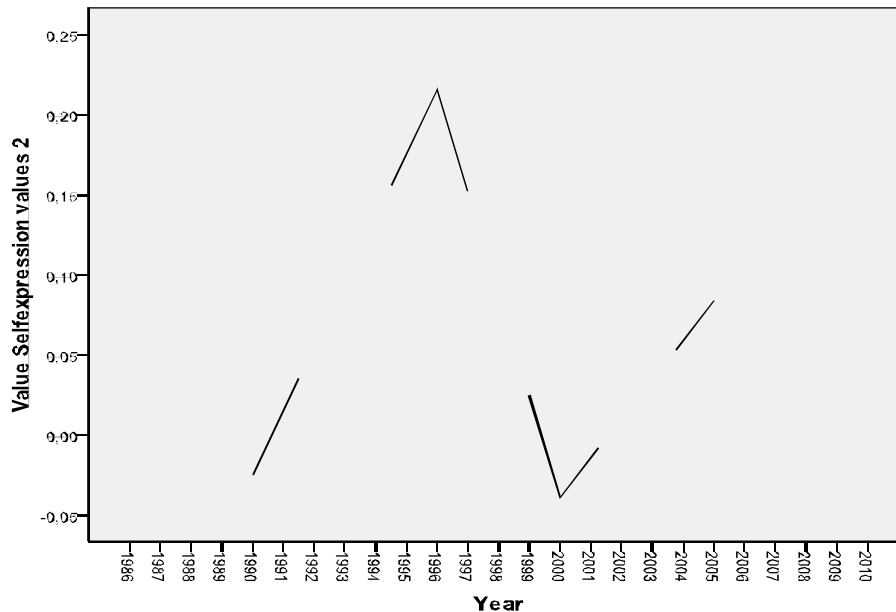
4.2 Leder emancipative values till demokrati?

Utifrån tidsserieanalyserna granskar vi hur sambandet mellan modernisering, *emancipative values* och demokrati ser ut. Tidsserierna ger oss möjligheten att i detalj studera utveckling och variationer i de uppmätta värdena. Steg för steg går vi igenom hur utvecklingen i Mexiko ser ut och i vilken utsträckning som måtten samvarierar. Vi undersöker också sanningshalten i kritiken om att *emancipative values* inte är ett sammanhängande mått och att det snarare speglar korruption än demokrati.

Det första uppmätta värdet för *emancipative values* i Mexiko är för året 1990. Mellan åren 1990 och 1996 ökar *emancipative values* stadigt för att därefter vända nedåt och minska ända fram till år 2000, då det åter ökar fast i en långsammare takt. Eftersom datamängden för *emancipative values* är begränsad är det inte möjligt att se hur lång uppgången som kulminerade 1996 var. Det kan vara en del av en längre uppåtgående trend, men det kan också vara en tillfällig uppgång. Bristen på data försvårar analysen eftersom reformeringen av Mexikos valsystem inleddes 1987(Schedler, 2000:7), alltså tre år innan *emancipative values* börjar

mätas i Mexiko . Åren som föregår Mexikos demokratisering ökar *emancipative values* snabbt och kan därmed ses som ett stöd för Welzel och Ingleharts teori. Den kraftiga nedgången efter 1996 talar dock mot teorin. År 2000, året när Mexiko demokratiseras, är *emancipative values* lägre än 1990 då de första mätningarna genomförs. Perioden 1990-2000 minskar alltså *emancipative values*, vilket går stick i stäv med Welzel och Ingleharts demokratiseringsteori.

Graf 2: *emancipative values* för Mexiko

För att jämföra *emancipative values* och den effektiva demokratin måste man enligt Welzel och Inglehart ta hänsyn till fördröjningseffekter (Welzel - Inglehart, 2006:99). En förändrad nivå av *emancipative values* får inte effekt direkt, utan kan först skyntas efter ett par år. Ökningen av *emancipative values* mellan 1990 och 1996 efterföljs av en stark ökning av effektiv demokrati enligt båda måtten. Detta skulle kunna tolkas som om det är *emancipative values* som har orsakat ökningen av effektiv demokrati. Effektiv demokrati har dock ökat ända sen 1986 enligt måttet som bygger på ICRG:s korruptionsberäkningar. Trenden tycks med andra ord inte ha satts igång på 1990-talet, även om ökningen tilltog i styrka efter 1995. Data för *emancipative values* finns som sagt först från 1990, därför går det inte att se ifall det var det som föranledde de demokratiska framstegen mellan 1986 och 1993. Minskningen mellan 1996 och 2000 och faktumet att *emancipative values* ligger på en lägre nivå år 2000 än den gör 1990 gör dock denna tolkning mindre sannolik. Med andra ord minskade *emancipative values* något under 1990-talet sett som helhet – samma period som demokratinivån ökade drastiskt.

Hadenius och Teorell gör gällande att *emancipative values* snarare speglar korruption än demokrati (Hadenius - Teorell, 2006:101). Den svårtolkade nedgången i *emancipative values* efter 1996 stämmer väl överens med uppgången av korruptionen under samma period. Enligt Transparency International ökade

korruptionen snabbt efter 1996. Även enligt ICRG ökar korruptionen under denna period, även om utvecklingen börjar ett år tidigare. När *emancipative values* börjar stiga igen överensstämmer det med en sjunkande korruption enligt Transparency International. Det hade dock varit fel att påstå att *emancipative values* är en direkt spegelbild av korruptionsnivån i Mexiko; 2001 når korruptionen sin bästa notering enligt *Transparency International* samtidigt som *emancipative values* är på ungefär samma låga nivå som den var 1990.

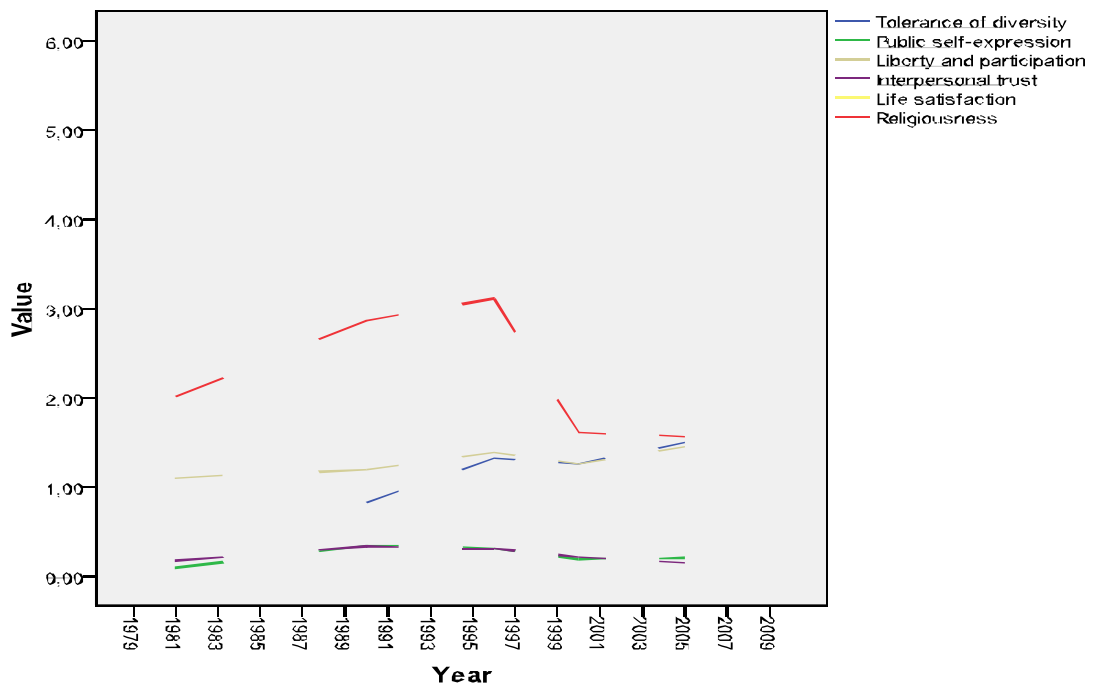
Tatu Vanhanens moderniseringsmått *Index of Power Resources*, härfter IPR, mäts i slutet av varje decennium. Måttet är med andra ord inte speciellt finkänsligt men det tecknar utvecklingen i ett längre perspektiv. En fördel med IPR är att det spänner över en lång tidsrymd, från 1946 till 1999. Mätningarna ger vid handen att moderniseringen har ökat i Mexiko ända sen de första mätningarna på 1940-talet. Moderniseringsprocessen tycks ha varit särskilt intensiv på 1960- och 1980-talet. Den tilltagande moderniseringen under 1980-talet kan föranleda demokratiseringen under 1990-talet, men det går inte att säga med säkerhet. Något som säkert kan sägas är dock att både moderniseringsgraden (enligt IPR) och demokratinivån (enligt Freedom House) ökar stadigt från 1970-talet och framåt. Det centrala i debatten är dock inte om modernisering ger bättre förutsättningar för demokrati, utan på vilket sätt moderniseringen påverkar demokratin. Welzel och Ingleharts teori säger att modernisering har betydelse för att den påverkar *emancipative values* som i sin tur påverkar demokratin (Welzel - Inglehart - Klingemann 2005: 346). Det viktiga är därför att undersöka sambandet mellan modernisering och *emancipative values*.

Ser vi 1990-talet som helhet ser vi inga större förändringar, varken för *emancipative values* eller IPR. IPR:s trubbighet gör att vi inte kan dra några egentliga slutsatser utifrån våra data. Uppgången i *emancipative values* mellan 1990 och 1996 går obemärkt förbi i IPR eftersom moderniseringen mäts i slutet av varje decennium, och därmed inte tecknar förändringarna mellan mätpunkterna. Om vi istället använder BNP per capita kan vi ta hänsyn också till de mindre förändringarna. BNP per capita är ett smalare mått för modernisering, men det är också mer finkänsligt och mäts mer kontinuerligt. Både BNP per capita och *emancipative values* stiger i början av 1990-talet. Anmärkningsvärt är dock att de går åt diametralt motsatta riktningar efter 1996 – BNP per capita ökar explosionsartat samtidigt som hela 1990-talets uppgång i *emancipative values* suddas ut på fyra år. Även industrialiseringen och urbaniseringen ökar 1996 och framåt. Detta är tydliga tecken på att *emancipative values* och modernisering inte går hand i hand. Enligt våra data finns det med andra ord inget som tyder på att modernisering påverkar *emancipative values*, vilket är en förutsättning för att Welzel och Ingleharts teori ska fungera.

De svårförklarliga skiftningarna i *emancipative values* och den korta körserien gör en analys av måttet svårtolkat. Därför benar vi upp måttet för att se vilka variabler som förändras över tid. När variablerna visas var för sig i en tidsserie ser vi att den enda variabeln som faktiskt rör sig nämnvärt är måttet för svag religiositet. Den starka uppgången av *emancipative values* på 1990-talet beror på att religiositeten minskar (variabeln svag religiositet stiger) i Mexiko samtidigt som toleransen för mångfald ökar något. Det stora fallet efter 1996 beror

uteslutande på att religiositeten ökar starkt. Det är alltså graden av religiositet som i stort sett ensam styr förändringarna i emancipative values. Frihetssträvan, som av Hadenius och Teorell beskrivs som emancipative values kärna (Hadenius - Teorell, 2006: 104) förändras inte märkbart sen 1981. Även om inte alla variabler finns representerade (variabeln för tillfredsställelse med livet saknas) tyder de befintliga variablerna på att *emancipative values* ökar ända från 1981 och därmed föregår demokratiseringen. Faktumet att det bara är en variabel av sex, och som det verkar inte den viktigaste, som förändras gör att det inte är meningsfullt att mäta utvecklingen i ett index. Det enda sambandet mellan mänsklig utveckling och demokratisering som statistiken ger vid handen är religiositeten ser ut att sjunka (variabeln stiger) samtidigt som demokratin gör framsteg. Religiositeten ökar dock (variabeln sjunker) och åren i slutet av 1990-talet stiger religiositeten kraftigt och överstiger 1981-års nivå. Därmed verkar sambandet mellan religiositet och demokrati obefintligt i Mexiko. Kritiken om att emancipative values inte är ett sammanhängande mått (Hadenius - Teorell 2006: 107ff) bekräftas av händelseutvecklingen i Mexiko.

Graf 3. Emancipative values olika beståndsdelar. Utvecklingen i Mexiko.

Sammanfattningsvis finner vi, utifrån befintlig data, inget som stödjer Welzel och Ingleharts demokratiseringsteori. Modernisering tycks inte vara sammanlänkat till *emancipative values* och *emancipative values* verkar inte heller ha någon påverkan på demokratin. Undantags graden av religiositet i måttet förändras *emancipative values* inte märkbart sen 1980-talet. Mäts grad av religiositet för sig ser det inte ut att vara korrelerat med demokrati över huvud

taget. Däremot finns det klara tecken på att modernisering har en inverkan på demokratin, precis som den klassiska moderniseringsteorin gör gällande.

5 Slutsatser och slutdiskussion

5.1 Slutsats

Utifrån våra samlade data kan vi dra ett flertal slutsatser. Vi ser inget som tyder på att Welzel och Ingleharts teori kan förklara hur Mexiko demokratiserades och vi pekar på allvarliga brister i hur de har valt att operationalisera sina begrepp. Hadenius och Teorells argument mot teorin bekräftas i stor utsträckning av vårt arbete.

Effektiv demokrati värderar Mexikos demokrati väldigt annorlunda än *Freedom house* eller Hadenius och Teorells demokratimått. Det beror på måttets korruptionskomponent; istället för att verka som en justerande kraft, vilket är Welzel och Ingleharts avsikt, tar korruptionsdelen över i de fall där korruptionen är hög. Det får till följd att länder med korruptionsproblem får väldigt låga poäng av effektiv demokrati jämfört med de andra demokratimåtten, samtidigt som auktoritära länder får en chans att framstå i lite bättre dager. Denna tendens skapar det överraskande resultatet att Qatar, som räknas som ofritt av *Freedom House*, värderas lika högt som Mexiko i Welzel och Ingleharts demokratimått. Då ska vi komma ihåg att Qatar är en auktoritär stat som styrs av en maktfullkomlig emir; Mexiko, däremot, har ett fungerande, rättvist valsysteem. På grund av detta resultat blir vår slutsats att måttet effektiv demokrati måste vara felkonstruerat.

Att mäta demokrati med Welzel och Ingleharts mått effektiv demokrati gör att vi går miste om viktig information. De demokratiska framstegen 1995-1997 går inte att återfinna i mätningarna av effektiv demokrati. Där återspeglas utvecklingen istället som en nedgång eftersom korruptionen ökar under samma period. Även större demokratitrender går förlorade om man mäter demokrati med Welzel och Ingleharts mått. Det odemokratiska Mexiko 1995 värderas endast sex enheter sämre än det gör 2008, när landet är demokratiskt. Motsvarande skillnad i Hadenius och Teorells mått är 22 enheter. Den samlade bilden är att Hadenius och Teorell får rätt i sin kritik av måttet effektiv demokrati.

Vi konstaterar även att de två olika varianterna av effektiv demokrati skiljer sig ganska mycket från varandra. Dock märks en stark samvariation.

Övergår vi till *emancipative values* kan vi se att måttet minskar under 1990-talet sett som helhet, även om det ökade mellan 1990 och 1996. Slutsatsen som vi drar av detta är att det utifrån våra data inte finns något som tyder på att det är *emancipative values* som leder fram till Mexikos demokratisering. Trots att vi tar hänsyn till fördröjningseffekter hittar vi inte några rörelser i *emancipative values* tidslinje som samvarierar med Mexikos demokratiutveckling. Däremot verkar det

av Hadenius och Teorell observerade sambandet mellan *emancipative values* och korruption delvis stämma på Mexiko. Den kraftigt ökade korruptionen 1996 återfinns i *emancipative values* mätningar. *Emancipative values* är dock inte en direkt spegelbild av korruptionen. Att utvecklingen 1996 ger utslag i båda måtten kan vara en slump, eller bero på en tredje utomstående faktor. Vi kan inte dra några långtgående slutsatser utifrån våra begränsade data, men det verkar ändå som att *emancipative values* och korruption är sammanlänkade.

Emancipative values verkar alltså inte ha något att göra med demokrati. I vår analys hittar vi däremot tecken på ett samband mellan modernisering och demokrati. Från 1970-talet pekar alla moderniseringsvariabler som vi använder i undersökningen uppåt, och 1987 inleds också en långsam reformering av det mexikanska valsystemet. Det verkar som moderniseringsteorin får stöd av vårt fall.

När vi dissekerar *emancipative values*, och undersöker varje enskild variablers utveckling finner vi frågetecken kring måttets sammansättning. Det visar sig att förändringarna i *emancipative values* nästan helt beror på att variabeln för svag religiositet förändras. Det är den enda variabeln som rör sig nämnvärt sen 1981. Variabeln sjunker dock kraftigt efter 1996 och är när Mexiko demokratiseras är den lägre än den var 1981, när den första mätningen genomfördes. Av detta drar vi slutsatsen att en svag religiositet inte är kopplat till demokratisering. De andra variablerna förändras endast marginellt under de senaste trettio åren. Anmärkningsvärt är också att *emancipative values* kärna, frihetssträvan, är en av de variabler som förändras allra minst. Ytterligare en slutsats som vi drar av våra data är att *emancipative values* inte är ett sammanhängande mått eftersom de underliggande variablernas utveckling inte följer varandra.

Utifrån vår studie ser vi att Welzel och Ingleharts teori inte kan förklara demokratiseringen av Mexiko. Båda deras mått är dessutom felaktigt konstruerade. *Emancipative values* är inte ett sammanhängande mått och effektiv demokrati låter auktoritära staters demokratiska tillkortakommanden kompenseras av låg korruption.

5.2 Diskussion

Trots kritik står sig Welzel och Ingleharts teori om mänsklig utveckling stark. Inglehart tilldelades skytteanska priset 2011 för sin forskning tillsammans med Welzel och andra publicerades en lärobok i demokratiteori som har spritts sig över världens högskolor och universitet. Teorin är med andra ord högst levande och står ofta oemotsagd. De enda som har presenterat ett starkt fall mot teorin är Hadenius och Teorell. I ljuset av detta blir vårt arbete särskilt relevant. med hjälp av Hadenius och Teorells tankar kan vi peka på flera allvarliga tillkortakommanden i teorins fundament. Särskilt förvånande är att måttet effektiv demokrati är så pass trubbigt utformat att Qatar och Mexiko värderas som jämbördiga demokratier, trots att Qatar inte är i närheten att nå upp till någon demokratidefinition. *Emancipative values* icke-existerande koppling till varken

modernisering eller demokrati förvånar också. Indexets beståndsdelar är inte heller sammanhängande enligt vår analys. Det går inte att se någon samvariation mellan måtten. De senaste trettio åren är det bara religiositeten som förändras märkbart.

Genom hela arbetet har det slagit oss att Hadenius och Teorells kritik är väldigt välgrundad. Vi har testat deras invändningar på alla tänkbara sätt, men de har hela tiden hållit. Det har varit ett stort stöd för oss att utgå från denna diskussion. Om vi hade analyserat Welzel och Inglehart utan perspektiven från Hadenius och Teorell skulle vi antagligen missat många värdefulla infallsvinklar.

Att Welzel och Ingleharts teori i sin nuvarande form inte tycks ha någon relevans för att förklara demokratisering behöver inte nödvändigtvis betyda att deras ursprungliga kritik mot moderniseringsteorin inte är sann. Det kan fortfarande vara så att kollektiva kulturella värderingar hos befolkningen verkligen påverkar demokratiseringen. Kanske är kritiken mot moderniseringsteorin riktig, men operationaliseringen felaktig. De hade kanske behövt använda helt andra faktorer för att påvisa ett samband. Det kan också vara så att man måste studera de kulturella värderingarna under en mycket längre tidperiod för att kunna bevisa ett samband till demokratin. Welzel och Ingleharts mätningar sträcker sig som bäst tjugo år bak i tiden. Det är inte mycket att spela på för de kulturella värderingarna. Det är inte helt oävet att anta att det finns någon slags koppling mellan kultur och demokrati. Man måste bara hitta rätt faktorer att mäta.

Vi förhåller oss kritiska till måttet effektiv demokrati i hela uppsatsen, men det har mest att göra med dess konstiga utfall. Grundtanken bakom måttet tolkar vi som ett försöka att bredda demokratidefinitionen. Welzel och Inglehart vill gå från den formella demokratin till den effektiva. Det är intressant. Det finns inget som säger att Hadenius, Teorell och många andra demokratiteoretiker har mer rätt med sitt smalare demokratibegrepp. Hur som helst är det bra med en levande och månghövdad debatt kring vad demokrati verkligen är.

Vi bör dock akta oss för att dra alltför långtgående slutsatser utifrån ett enskilt fall. Mexiko kan vara ett avvikande fall skiljer sig från mönstret. Vår undersökning tecknar visserligen upp en ensidig bild, men faller inte på egen hand teorin. Teorins oförmögenhet att förklara ett konkret fall måste ses som alarmerande för dess förespråkare. Mer forskning behövs för att definitivt kunna falsifiera teorin.

6 Referenser

- Craske, Nikki, 2001. "Another Mexican Earthquake? An Assessment of the 2 July 2000 elections", *Government and opposition* vol. 36, nr 1.
- Dresser, Denise, 2003. "Mexico: From PRI Predominance to Divided Democracy", i Domínguez, Jorge I – Shifter, Michael (red). *Constructing Democratic Governance in Latin America*. Andra upplagan, The Johns Hopkins University Press, Baltimore.
- Duke, Adam Brinegar – Morgenstern, Scott – Nielson, Daniel 2006. "The PRI's Choice: Balancing Democratic Reform and its Own Salvation", *Party Politics*, vol. 12, nr 77.
- Freedom House, 2009. *Country Report: Qatar* Elektronisk källa. Hämtad 20110510. <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2009>
- Hadenius, Axel – Teorell, Jan, 2005. "Cultural and Economic Prerequisites of Democracy: Reassessing Recent Evidence", *Studies in Comparative International Development*, vol 39 nr. 4.
- Hadenius, Axel – Teorell, Jan, 2006. "Democracy Without Democratic Values: A Rejoinder to Welzel and Inglehart", *Studies in Comparative International Development*, vol. 41, nr. 3.
- Hadenius, Axel – Teorell, Jan, 2004. "Global and Regional Determinants of Democratization: Taking Stock of the Large-N Evidence", Konferenspaper förberett för 2004-års årliga möte för the American Political Science Association.
- ICRG, 2011. *ICRG Methodology*. Elektronisk källa. Hämtat 20110514. http://www.prsgroup.com/ICRG_Methodology.aspx
- The QoG Institute. 2011. Elektronisk källa. Hämtat 20110519. http://www.qog.pol.gu.se/data/QoG_Codebook_v6Apr11.pdf
- Schedler, Andreas 2000. "The Democratic Revelation", *Journal of Democracy*, vol. 11, nr 4.
- Welzel, Christian – Inglehart, Ronald – Klingemann, Hans-Dieter, 2003. "The Theory of Human Development: A Cross-Cultural Analysis", *European Journal of Political Research*, nr 42.
- Welzel, Christian – Inglehart Ronald, 2005. *Modernization, Cultural Change, and Democracy: the Human Development Sequence*. Cambridge University Press Cambridge
- Welzel, Christian, - Inglehart, Ronald, 2006. "Emancipative Values and Democracy: Response to Hadenius and Teorell", *Studies in Comparative International Development*, vol. 41, nr 3.

Welzel, Christian – Inglehart, Ronald, 2009. "Political Culture, Mass Beliefs, and Value Change", i Haerpfer, Cristinan W Et al. *Democratization*. Oxford University Press, Oxford.